

ETSK info

PÄÄKIRJOITUS Hyvät lukijat

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea silta Euroopan ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välillä Heinäkuu 2017 | FI

EU:n tulee tarkastella tekoälyä näkökulmasta "ihminen komentaa"

Unionin on omaksuttava toimintalinjoja, joiden avulla tekoälyä kehitetään ja sovelletaan Euroopassa tavalla, joka hyödyttää yhteiskuntaa ja sosiaalista hyvinvointia sen sijaan että on niille haitaksi. ETSK ottaa tämän kannan tekoälyn yhteiskunnallisista vaikutuksista antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa.

"Periaatteenamme tekoölyyn nähden täytyy olla 'ihminen komentaa', jolloin koneet pysyvät koneina ja ihmiset pitävät joka hetki koneet hallinnassaan", totesi esittelijä **Cate-lijne Muller** (NL – työntekijät-ryhmä).

Tekoälymarkkinat ovat kooltaan noin 664 miljoonaa Yhdysvaltojen dollaria, ja niiden odotetaan kasvavan 38,8 miljardiin Yhdysvaltojen dollariin vuoteen 2025 mennessä. On melko kiistatonta, että tekoäly voi tuottaa yhteiskunnalle merkittävää hyötyä mm. siksi, että sen avulla maataloudessa pystytään noudattamaan paremmin kestävyysajattelua, tuotantoprosesseista saadaan ympäristöstä ystäväisempiä ja liikenneturvallisuutta, työturvallisuutta ja rahoitusjärjestelmän turvallisuutta sekä sairauksien hoitoa kyetään parantamaan.

Näihin hyötyihin päästään kuitenkin vain puuttamalla myös tekoölyyn liittyviin haasteisiin. ETSK on yksilöinyt 11 aihealuetta, missä tekoäly on yhteiskunnallisesti ongelmallinen kysymys. Ne ovat etiikka, turvallisuus, avoimuus, yksityisyys, työelämän

normit, koulutus, sovellettavuus, säännöt ja määräykset, hallinto, demokratia, sodankäynti ja superäly.

Näihin haasteisiin vastaamista ei voida jättää yksinomaan elinkeinoelämän kontrolle, vaan myös julkisen vallan, työmarkkinaosapuolten ja tiedeyhteisön on osallistuttava siihen. ETSK katsoo, että EU:n on aika ottaa maailmanlaajuisesti aloite käsiinsä ja määrittää **eurooppalaiset normit ja standardit, eurooppalainen eettinen säännöstö ja työelämästrategiat** työpaikkojen säilyttämiseksi ja uusien luomiseksi.

Lausunnossa perätään lisäksi **eurooppalaista tekoäly-infrastruktuuria**, joka koostuu yksityisyyttä kunnioittavista avoimen lähdekoodin oppimisympäristöistä, todelliseen tilanteeseen perustuvista testausympäristöistä ja korkealaatuisista tietokoneistuksista tekoälyjärjestelmien kehittämistä ja koulumista varten. Kun tähän yhdistetään **eurooppalainen tekoälysertifikaatti tai merkintä**, voi unionille kertyä lisähyötyä kilpailuetuna. (dm)

ETSK kehottaa komissaari Tibor Navracsicsia hyväksymään kulttuuridiplomatiaa käsittelevän toimintasuunnitelman

Täysistuntokeskustelu komission jäsenen Tibor Navracsicsin (keskellä) ja esittelijä Luca Jahierin (ensimmäinen oikealta) kanssa

EU tarvitsee konkreettisen suunnitelman voidakseen edistää kulttuuria avoimen ja suvaitsevaisen yhteiskunnan keskeisenä tekijänä. ETSK on keskustellut komission jäsenen Tibor Navracsicsin kanssa ja

hyväksynyt äänestyksessä lausuntonsa kansainvälisiä kulttuurisuhteita koskevasta EU:n strategiasta.

"Nyt kun äärialuekehintä lisääntyy ja EU:n kansalliset kyseenalaistavat yhteistä identiteettiään enemmän kuin koskaan, on oikea hetki asettaa kulttuuri ja kulttuuripolitiikka vakaasti EU:n poliittisen asialistan ytimeen", sanoi esittelijä ja ryhmä III:n puheenjohtaja **Luca Jahier**. "EU:n tulisi hyödyntää saatua pontta ja laatia konkreettinen strategia ja toimintasuunnitelma kansainvälisiä kulttuurisuhteita varten" käyttämällä kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 antamaa sysäystä.

ETSK on tyytyväinen äskettäin annettuun yhteiseen tiedonantoon mutta kehottaa samalla komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa tunnustamaan kulttuurin kestävä kehityksen pilariksi, hyödyntämään kulttuuria rauhan rakentamiseen ja konfliktien ratkaisuun tähtäävissä strategioissa sekä ottamaan huomioon uskontokuntien välisen vuoropuhelun.

Komissaari Navracsics suhtautui myönteisesti ETSK:n lausuntoon ja oli samaa mieltä kaikkien sidosryhmien, etenkin kansalaisyhteiskunnan, merkityksestä täytäntöpanostrategiassa. (mm/mq)

Euroopan tulevaisuus

Komitea on komission puheenjohtajalle antamansa lupauksen mukaisesti käynnistänyt Euroopan tulevaisuuteen liittyvät toimensa ja panostanut asiaan. Jotkut meistä ovat ottaneet tehtäväkseen kuulla oman maansa kansalaisyhteiskunnan edustajia paikan päällä paitsi siksi, että komitean on hyvä tuntea kaikkien tahojen odotukset mahdollisimman hyvin, myös siksi, että komitea on päättänyt toteuttaa komission toiveen kansalaislähtöisestä keskustelusta. Tämä on sitä paitsi komitealle perussopimuksissa annettu tehtävän ydin.

Komitean käytettävissä olevat resurssit ovat vaatimattomat. Emme voi järjestää "hajautettuja" keskusteluja kaikista kysymyksistä, joihin meiltä pyydetään kannanottoa. Se nimittäin maksaa, vaikka saisimmekin tukea talous- ja sosiaalineuvostoilta tai muilta kansallisilta organisaatioilta, EU:n toimielinten paikallisilta edustustoilta tai jäsentemme suoraan edustamilta suurilta organisaatioilta. Meillä on kuitenkin oltava uskallusta ryhtyä toimiin ja investoida oikealla hetkellä niihin asioihin, joille on hyvät perusteet.

Komitea on myös useaan otteeseen kehottanut päätösvaltaa käyttäviä EU:n toimielimiä toimimaan samaan tapaan ja investoimaan rohkeasti resursseja ja varoja unionin kansalaisten ja talouden hyväksi. Tämä on paitsi moraalisesti perusteltua myös taloudellisesti kannattavaa.

Investoinnit kannattavat myös poliittisesti. Mielestäni eurooppalaisen solidaarisuuden ja Eurooppa-hankkeen vesittämisessä on menty liian pitkälle, ja toivon hartaasti, että yhä useammat EU-maiden nykyiset ja mahdolliset päätöksentekijät käsittävät viimeinkin, ettei EU:n syyttäminen kaikesta ole tuloksetas taktiikka, edes heidän omalta kannaltaan. Heidän etujensa mukaista, myös vaaleja ajatellen, on päinvastoin juuri se, että he voivat tuoda esiin unionin saavutuksia, joissa heillä on ollut merkittävä rooli. Kansalaisten vankka enemmistö ei nimittäin vakavasti ottaen kaipaa mitään seikkailuja, ja todennäköisesti suuri osa niistäkin, joihin populismi on tehonnut, olisi mahdollista saada Eurooppa-hankkeen kannalle sillä edellytyksellä, että se esitetään heille oikealla tavalla, että se saadaan toimimaan asianmukaisesti ja että he eivät tunne jäävänsä ulkopuolisiiksi.

Komitea pyrkii aivan aluksi välttämään komissiolle järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan näkökannan keskeisen sanoman siten, että komissio voi hyödyntää sitä heti kesätaun jälkeen, mutta prosessi ei tietenkään pääty tähän. En voi ennakoida sanoman sisältöä mutta toivon, että siinä tavalla tai toisella vahvistetaan pyrkimys torjua ääriajattelun ja populistin vaikutusta kehittämällä unionia uudenaikaisessa hengessä tavoitellen jälleen sen varsinaista päämäärää eli rauhan, arvojemme ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamista.

Georges Dassis
ETSK:n puheenjohtaja

TÄRKEITÄ PÄIVÄMÄÄRIÄ

7. syyskuuta, Bryssel:
Eurooppalainen energiavuoropuhelu: edistyminen, hallinto ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen

12.-13. syyskuuta, Tallinna:
Älykkäitä ratkaisuja kestävä ja osallistavan yhteiskunnan luomiseksi

20.-21. syyskuuta 2017, Bryssel:
ETSK:n täysistunto

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 2 Ei pidä unohtaa, että energiaunionin on tarkoitus hyödyttää kansalaisia ja yrityksiä
- 3 Georges Dassis: "Presidentti Trumpin päätöksen johdosta kansalaisyhteiskunnan on osallistuttava tiiviimmin ilmastonmuutoksen torjuntaan"
- 4 ETSK juhlistaa 30-vuotiaista Erasmus-ohjelmaa

Ei pidä unohtaa, että energiaunionin on tarkoitus hyödyttää kansalaisia ja yrityksiä

Esittelijät Alfred Gajdosik ja Tellervo Kylä-Haracka-Ruonala

voisimme torjua ilmastomuutosta paitsi Euroopassa myös kaikkialla muualla.”

Toisen ETSK:n toukokuun täysistunnossa hyväksytyyn lausunnon aiheena ovat Euroopan komission esittämät uudet säännöt, joiden avulla on tarkoitus tehdä EU:n sähkömarkkinoista yhteensopivat uusiutuvan energian kanssa. ETSK piti pakettia tervetulleena mutta korosti, että lisätoimet ovat tarpeen: ”ETSK kannattaa kaikkien kuluttajien – teollisuuden, yritysten ja yksityisten

Arvioidessaan energiaunionin toteutumisen toista vuotuisesta tilannekatsausta ETSK kehotti Euroopan komissiota ”palaamaan perusasioihin”: ”Meidän on muistettava, miksi teemme tämän kaiken. Teemme sen kansalaisten, yritysten ja koko yhteiskunnan hyväksi”, esittelijä Tellervo Kylä-Haracka-Ruonala (FI, työnantajat-ryhmä) totesi. Edistymisen seurannassa olisi ETSK:n mukaan keskeistä käytännön indikaattoreihin: energiahintoihin, teollisuustuotantoa kuvaaviin lukuihin, luotuihin työpaikkoihin ja päästövähennyksiin.

Lisäksi ETSK kehotti komissiota toteuttamaan toimia EU:n hiilikädenjäljen kasvattamiseksi. Kyse on indikaattorista, joka kuvaa toiminnan kaikkia myönteisiä ympäristövaikutuksia. EU:n päästöjen odotetaan tulevan vuosikymmenen aikana vähenevän niin, että niiden osuus on noin 5 prosenttia koko maailman päästöistä. ”Jäljellä on siis edelleen loput 95 prosenttia”, esittelijä totesi. ”Euroopan olisi pyrittävä viemään vähähiilisiä järjestelmiään ja tuotteitaan muualle maailmaan. Näin

komitea pohti myös hiilestä irtautumista ja tarvetta ottaa tavanomaisten energiamuotojen ulkoiset kustannukset, kuten ilmastomuutos ja terveyshaitat, huomioon hinnoissa. Näiden kustannusten jättäminen sisällyttämättä hintoihin asettaa uusiutuvan energian epäedulliseen kilpailuun. Esittelijän mukaan investointeja voitaisiin ohjata ekosähköön asianmukaisen verojärjestelmän avulla. (dm)

Komitea pohti myös hiilestä irtautumista ja tarvetta ottaa tavanomaisten energiamuotojen ulkoiset kustannukset, kuten ilmastomuutos ja terveyshaitat, huomioon hinnoissa. Näiden kustannusten jättäminen sisällyttämättä hintoihin asettaa uusiutuvan energian epäedulliseen kilpailuun. Esittelijän mukaan investointeja voitaisiin ohjata ekosähköön asianmukaisen verojärjestelmän avulla. (dm)

ETSK kehottaa komissiota harkitsemaan karsinogeenidirektiivin laajentamista

Uudet altistusrajat työperäisten syöpien ehkäisemiseksi ovat tervetulleita, mutta niitä voitaisiin asettaa myös lisääntymistoksille aineille ja formaldehydille

ETSK toteaa lausunnossaan *työntekijöiden suojelemisesta syöpäsairauden vaaraa aiheuttavilta tekijöiltä ja perimän muutoksia aiheuttavilta aineilta työssä*, että Euroopan komission olisi harkittava lisääntymiselle vaarallisten aineiden lisäämistä karsinogeeni- ja mutageenidirektiivin soveltamisalaan sen jälkeen, kun asiasta on tehty vaikutustenarviointi.

Lausunnossa tarkastellaan komission toista ehdotusta direktiivin tarkistamiseksi. Ehdotus koskee uusien sitovien työssä tapahtuvan altistumisen raja-arvojen asettamista viidelle aineelle, joiden katsotaan olevan syöpää aiheuttavia. Kolmetoista uutta sitovaa raja-arvoa sisältänyt ensimmäinen ehdotus tehtiin toukokuussa 2016, ja seuraava päivitys on määrä tehdä vuonna 2018.

ETSK vetoaa lausunnossa komissioon, jotta se kiinnittäisi nykyistä enemmän huomiota karsinogeenialtistukseen, jonka kohteena ovat ensisijaisesti esimerkiksi kampajina, siivoojina tai terveydenhuoltoalalla työskentelevät naiset. Komitea suosittaa sitovan raja-arvon asettamista formaldehydille.

ETSK kehottaa jäsenvaltioiden vaatimustasoerojen vuoksi parantamaan yhteisiä menetelmiä, joilla työssä tapahtuvan altistumisen sitovat raja-arvot määritetään. Toiset maat ovat määrittäneet sitovia raja-arvoja yli sadalle eri aineelle ja toiset alle kymmenelle.

Työperäiseen syöpään kuolee EU:ssa joka vuosi yli 100 000 ihmistä. (II)

EP:n puhemies Tajani ja ETSK:n puheenjohtaja Dassis lupaavat tehostaa yhteistyötä, tavoitteena palauttaa ihmisten luottamus unioniin

Euroopan parlamentin puhemies Antonio Tajani ja ETSK:n puheenjohtaja Georges Dassis

Euroopan parlamentin puhemies Antonio Tajani oli torstaina 1. kesäkuuta ETSK:n täysistunnossa keskustelemassa parlamentin painopisteistä ja komitean kanssa tehtävän yhteistyön lujittamisesta.

”Kolme tärkeintä haastetta, joita meidän on käsiteltävä yhdessä, ovat työttömyys (erityisesti nuorisotyöttömyys), muuttoliike ja terrorismi”, Tajani sanoi.

ETSK:n puheenjohtaja Georges Dassis totesi komitean kaikista toiminnasta ja kaikista pyrkimyksistä ilmenevän selvästi, että se kannattaa eurooppalaista demokratiaa ja ”sitoutuu aidosti toteuttamaan käytännössä iskulausetta yhtenäisestä, demokraattisesta, solidaarisuuteen perustuvasta, rauhanomaisesta ja vauraasta Euroopan unionista, joka on lähellä kansalaisiaan”.

Tajani ja Dassis lupasivat tiivistää EP:n ja ETSK:n vuoropuhelua sekä virallisella että epävirallisella tasolla ja käydä säännöllistä ajatustenvaihtoa, keskustella ideoista, osallistua ja syventää yhteistyötä, jotta voidaan reagoida päättäväisesti siihen, mitä ruohonjuuritasolla tapahtuu. Tämän odotetaan parantavan EU:n toimien tuloksellisuutta, millä on selvä vaikutus tavallisten ihmisten elämään. (mr)

”Euroopan puolustusyhteistyössä on harpattava uudelle tasolle”

On olennaisen tärkeää, että EU jatkaa ennaltaehkäisevää ja monenvälistä diplomatiata, mutta samalla Euroopan tulee vahvistaa sotilaallista puolustuskapasiteettiaan vapauden ja rauhan turvaamiseksi, katsoo ETSK.

Toukokuussa annetussa lausunnossa Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelmasta ETSK kannattaa Euroopan puolustusunionia ja kehottaa tiiviiseen eurooppalaiseen puolustusyhteistyöhön.

”NATO pysyy Euroopan kollektiivisen puolustuksen perustana. EU:n täytyy kuitenkin ottaa enemmän vastuuta unionin ja kansalaistensa turvallisuudesta. Tarvitsemme tiiviimpää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, joka onnistuu parhaiten Euroopan puolustusunionin puitteissa”, totesi esittelijä Christian Moos (DE, muut eturyhmät).

ETSK vaatii ensi alkuun yhteisten strategisten tavoitteiden määrittämistä ja suhtautuu suunniteltuun koordinointielimeen myönteisesti.

”Hajanaiset puolustusmarkkinat ovat ristiriidassa EU:n turvallisuuden parantamisen kanssa”, totesi toinen esittelijä Jan Pie (CCM:n valtuutettu edustaja, SE). Hajanaisuus aiheuttaa varainkäytön tehottomuutta, tehtävien päällekkäisyyksiä, puutteellista yhteentoimivuutta ja teknologia-aukkoja.

ETSK ei kuitenkaan suostu, että nykyisiä investointivaroja käytetään puolustusteollisuuden rahoittamiseen, ja kannattaa komission ehdotusta sellaisen Euroopan puolustusrahaston perustamisesta, jonka soveltaminen rajoittuu puolustusalan tutkimukseen sekä sotilaallisten valmiuksien kehittämiseen ja hankkimiseen. (sma)

ETSK käynnisti vuoden 2017 kansalaisyhteiskuntapalkinnon hakumenettelyn

Komitea palkitsee ”työn tulevaisuuden turvaamiseen tähtäviä innovatiivisia hankkeita laadukkaiden työpaikkojen ja yrittäjyyden edistämiseksi”

ETSK on käynnistänyt vuoden 2017 kansalaisyhteiskuntapalkinnon hakumenettelyn. Palkinnon arvo on yhteensä 50 000 euroa, ja tänä vuonna palkitaan innovatiivisia hankkeita, joiden tarkoituksena on auttaa uusia tulokkaita ja muita erityistukea tarvitsevia pääsemään työmarkkinoille.

Hakemukset on jätettävä viimeistään 8. syyskuuta 2017. Palkinnot luovutetaan palkinnonsaajille 7. joulukuuta 2017.

Nyt yhdeksättä kertaa myönnettävällä kansalaisyhteiskuntapalkinnolla palkitaan eurooppalaista identiteettiä ja Euroopan yhdentymistä merkittävästi edistäneitä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tai yksityishenkilöiden aloitteita.

Työpaikkojen luominen, työllisyys ja laadukkaan työn tarjoaminen kaikille yhteiskuntaryhmille ovat olleet jatkuvasti ETSK:n toiminnan keskeisiä aihealueita (ks. esimerkiksi <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-affairs>).

Lisätietoa kansalaisyhteiskuntapalkinnosta ja hakulomake on saatavilla verkko-osoitteesta <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.civilsocietyprize>. (ac)

Vahvempi, uudelleenmuotoiltu YMP maataloustuottajien ja ympäristön tueksi

Yhteinen maatalouspolitiikka (YMP) on keskeinen EU:n politiikanala, ja siihen mahdollisesti tehtävien muutosten on tuettava vahvasti eurooppalaista maatalousmallia ja perhevilljelyä. Lausunnossaan aiheesta *Yhteinen maatalouspolitiikan mahdollinen uudelleenmuotoilu* ETSK tekee asiaa koskevia konkreettisia ehdotuksia.

ETSK kannattaa vakaasti YMP:n kaksipilarisen mallin säilyttämistä. Lausunnon esittelijä John Bryan (IE, muut eturyhmät) toteaa, että ”ensimmäisen pilarin suorilla tuilla on keskeinen merkitys maataloustuottajien

tulojen tukemisessa, markkinoiden hallintatoimenpiteiden rahoittamisessa ja julkishyödykkeiden tuottamisessa. – – Toisen pilarin mukaiset maaseudun kehittämistuet ovat ratkaisevan tärkeitä. Niissä on keskeistä taloudellisiin, ympäristöön liittyviin ja sosiaalisiin ohjelmiin, joilla tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia alueita ja tuotannonaloja Cork 2.0 -julistuksessa asetettujen tavoitteiden pohjalta.” Tulevan YMP:n avulla on myös pystyttävä noudattamaan kestävän kehityksen tavoitteisiin ja COP21 -sopimukseen liittyviä EU:n kansainvälisiä sitoumuksia.

Muita lausunnon keskeisiä viestejä ovat seuraavat:

- On otettava huomioon sellaiset ratkaisevan tärkeät haasteet kuin ilmastomuutoksen hillitseminen ja ympäristön ja biologisen monimuotoisuuden suojeleminen.
- On varmistettava, että vuoden 2020 jälkeisessä rahoituksessa otetaan huomioon brexit-päätös ja maataloustuottajien tulopainajien luomat uudet rahoitustarpeet sekä julkishyödykkeiden kysynnän lisääntyminen.

- On laadittava vahvoja kohdennettuja ohjelmia nuorten maataloustuottajien ja naisten työllisyyden tukemiseksi.
- Järjestelmää on yksinkertaistettava hyödyntämällä teknologiaa laajamittaisemmin ja luopumalla tarkastuslähestymistavasta, keltaisen kortin järjestelmää on laajennettava jne.
- Jäljitettävyyttä, elintarvikkeiden turvallisuutta ja eläinten ja kasvien terveystarkastuksia koskevia EU:n vaatimuksia on ylläpidettävä ja suojeltava. (sma)

Presidentti Trumpin päätöksen johdosta kansalaisyhteiskunnan on osallistuttava tiiviimmin ilmastonmuutoksen torjuntaan

ETSK:n puheenjohtaja Georges Dassinin viesti

Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin päätös vetäytyä Pariisiin ilmastopuolesta on tuhoisa ja antaa väärän viestin koko maailmalle. Päätös käy historian vastavirtaan, ja Yhdysvallat ja sen kansalaiset tulevat kärsimään siitä eniten. Joka puolella ollaan siirtymässä

vähähiiliseen yhteiskuntaan: kaupungeissa ja maaseudulla, teollisuudessa sekä julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa. Tällainen kehitys on vääjäämätön, eikä Yhdysvaltain päätös estä sitä.

ETSK on jo useiden vuosien ajan tukenut kansalaisyhteiskunnan aloitteita, joihin osallistuu yksityishenkilöistä, pk-yrityksistä, työntekijöistä ja erilaisista järjestöistä koostuvia ruohonjuuritason ryhmiä. Näitä usein

vapaaehtoisuuden pohjalta toteutettuja aloitteita on edistettävä, jotta niiden avulla voidaan antaa merkittävämpi ja laajempi panos Pariisin sopimuksen yhteydessä toteutettaviin toimiin. ETSK on vakaasti päättänyt tehdä yhteistyötä näiden paikallis- ja aluetasolla käynnistettyjen aloitteiden kanssa, jotta voidaan ymmärtää paremmin, minkälaisilla edellytyksillä kestäväpohjaiset ja tehokkaat toimet voidaan toteuttaa käytännössä. Komitea on yhdistänyt voimansa useiden samanmielisten sidosryhmien

kanssa, esimerkiksi Euroopan alueiden komitea, OECD ja Comité 21 (ranskalainen kestävä kehityksen sidosryhmien verkosto). Kyseiset sidosryhmät aikovat seuraavassa sopimuspuolten välisessä konferenssissa (COP 23), joka järjestetään Bonnissa marraskuussa, tuoda esiin konkreettisia ehdotuksia kansalaisyhteiskunnan ja paikallisviranomaisen roolin vahvistamiseksi Pariisin sopimuksen yhteydessä. Nyt kun presidentti Trump on vetäytynyt sopimuksesta, on entistäkin tärkeämpää, että kansalaisyhteiskunnalla on vahva rooli. Kansalaisten on koko maailmassa otettava kohtalonsa omiin käsiinsä ja pyrittävä päivittäisissä toimissaan kohti kestäväpohjaista tulevaisuutta.

Tässä uudessa tilanteessa Euroopan johtosessa ilmastotavoissa on entistäkin merkittävämpi seikka, ja sitä on vahvistettava monenvälisissä ilmastokeskusteluissa, myös ratkaisevan tärkeässä COP 23 konferenssissa. ●

Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Viro: yhtenäinen ja päättäväinen Eurooppa

Viro toimii vuoden 2017 jälkipuoliskolla ensimmäistä kertaa EU:n neuvoston puheenjohtajana. Vaikka unionilla on edessään monitahoisia sisäisiä ja ulkoisia haasteita, kuten Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eroa käsittelevien neuvottelujen käynnistyminen, muuttoliike ja pysähtynyt talouskasvu, puheenjohtajavaltio Viron yleisenä tavoitteena on varmistaa, että EU säilyy yhteisenä ja päättävänä.

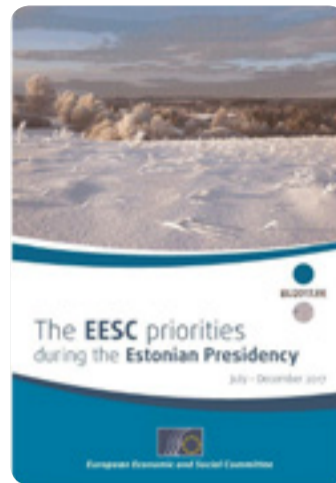
Puheenjohtajavaltio Viron neljä painopistettä ovat

- avoin ja innovatiivinen eurooppalainen talous
- turvallinen ja suojattu Eurooppa
- digitaalinen Eurooppa ja vapaa datavirta
- osallistava ja kestäväpohjainen Eurooppa.

Puheenjohtajamaana Viro on myös sitä mieltä, että osana Euroopan unionin toimintaa on tärkeää kuunnella asianomaisten sidosryhmien näkökantoja ja pyrkiä erilaisten mielipiteiden, perinteiden ja intressien väliseen tasapainoon Euroopassa. Kaikki aloitteet olisi suunniteltava siten, että niiden avulla helpotetaan yritysten toimintaa ja kansalaisten elämää sekä vähennetään byrokratiaa hyödyntämällä mahdollisimman paljon sähköisiä ratkaisuja.

Kyseisten painopisteiden merkityksestä ovat osoitukseksi puheenjohtajavaltio Viron ETSK:lta pyytämät valmistelevat lausunnot seuraavista aiheista:

- Taitojen, myös digitaalisten, hankkiminen ja kehittäminen työn uusien muotojen yhteydessä: uudet politiikat sekä muuttuvat roolit ja velvollisuudet
- Työmarkkinaosapuolten ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden rooli ja mahdollisuudet työn uusien muotojen yhteydessä
- Maan käyttö kestäväan ruoantuotantoon ja ekosysteemipalvelujen tuottamiseen
- Jakamistalouden verotus (mra)

ETSK isännöi Viron puheenjohtajuuskautensa yhteydessä näyttelyä, jossa valokuvaajat Aivar Pihelgas, Jaanus Ree, Ilmārs Znotiņš, Jelena Rudi, Sven Začek ja Rene Mitt esittelevät töitään. Niissä tuodaan esiin välähdyksiä yhdestä maailman suurimmista harrastelijakuorotapahtumista, johon osallistuu tuhansia värikkäisiin kansallispukeihin sonnustautuneita laulajia ja tanssijoita.

Näyttely avataan heinäkuun täysistunnon aikana (5. heinäkuuta 2017), ja siihen voi tutustua **31. heinäkuuta asti JDE-rakennuksen 6. kerroksen aulatilassa.** (jp) ●

Viron puheenjohtajuuskauten liittyviä keskeisiä ETSK:n tapahtumia

- **5. heinäkuuta 2017:** Aivar Pihelgasin Estonian Colours valokuvanäyttelyn avajaiset (Bryssel)
- **6. heinäkuuta 2017:** Viron EU-asioiden varainministeri Matti Maasikas esittelee EU:n puheenjohtajavaltion Viron painopisteitä ETSK:n täysistunnossa (Bryssel)
- **12. syyskuuta 2017:** ETSK:n ryhmän "muut eturyhmät" ylimääräinen kokous (Tallinna)
- **13.–14. syyskuuta 2017:** korkean tason konferenssi *Future of Work: Making it e-Easy* (Tallinna)
- **6. lokakuuta 2017:** ETSK:n työntekijät-ryhmän ylimääräinen kokous (Tallinna)
- **24.–25. lokakuuta 2017:** Manufuture-konferenssi ja ETSK:n työnantajat-ryhmän seminaari *Advantages of Digital Society* (Tallinna)
- **7. marraskuuta 2017:** Remo Savisaarin Viron luontoa käsittelevän valokuvanäyttelyn avajaiset (Bryssel)
- **9.–10. marraskuuta 2017:** digitaalista liikennettä käsittelevä konferenssi (Tallinna)
- **6. joulukuuta 2017:** virolaisen kulttuurin ilta (Bryssel)

AKT-maiden ja EU:n talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien 28. kokous

Valtuuskuntien jäsenet keskustelivat talouskumppanuussopimuksista saaduista kokemuksista ja kehottivat lisäämään talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden osallistumista Cotonoun sopimuksen jälkeiseen kehityspolitiikkaan

ETSK järjesti Brysselissä toukokuussa joka kolmas vuosi pidettävän Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän (AKT) ja EU:n jäsenvaltioiden talous- ja

yhteiskuntaelämän eturyhmien välisen 28. kokouksen. Yhteisesti hyväksytyssä julistuksessa tuotiin esiin viisi keskeistä teemaa: kauppasuhteet, uusi kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus, elintarvikkeiden ja -jätteen ehkäiseminen ja vähentäminen, teollistuminen kehityksen edistäjänä sekä EU:n suhteet AKT-maihin tulevaisuudessa.

ETSK:ssa toimivan AKT-maiden ja EU:n seurantakomitean puheenjohtaja **Yves Somville** (BE, muut

eturyhmät) totesi avauspuheenvuorossaan, että kokouksessa oli tarkoitus keskittyä "ajanmukaisen, tasapuolisen ja todellisen tulevan kumppanuuden saavuttamiseen AKT-maiden kanssa". **ETSK:n puheenjohtaja Georges Dassin** lisäsi seuraavaa: "Meidän on luotava EU:n ja AKT-maiden välille vahvat suhteet, jotka hyödyttävät kaikkia. Pyrimme tinkimättä kehukseen, jolla varmistetaan valtiosta riippumattomien toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden osallistuminen." (mm) ●

Miten ETSK on auttanut muokkaamaan Euroopan komission järjestämiä sidosryhmäkuulemisia?

Sääntelyn parantamista käsittelevän lausunnon esittelijä **Bernd Dittmann** (DE, työnantajat-ryhmä) kertoo ETSK infolle kokemuksistaan ETSK:n edustajana Euroopan komission REFIT-foorumissa.

ETSK-info: Herra Dittmann, mitä tarkoitusta REFIT-foorumi palvelee?

Bernd Dittmann: *Foorumista kerrottiin komission vuonna 2015 julkaisemassa paremman sääntelyn agendassa, ja sen toiminta käynnistyi vuoden 2016 tammikuussa. Se kokoaa yhteen jäsenvaltioiden ja sidosryhmien edustajia, jotka arvioivat Lighten the load -sivuston kautta tehtyjä sääntelyn yksinkertaistamiseen tähtäviä aloitteita. Edustan siinä ETSK:n intressejä yhdessä Denis Meynentin (FR, työntekijät-ryhmä) ja Ronny Lannoon (BE, ryhmä "muut eturyhmät") kanssa. Foorumin kannanotot esitetään suoraan komission ensimmäiselle varapuheenjohtajalle Frans Timmermansille, ja ne antavat ainesta komission vuotuisen työohjelmaan.*

Mitkä ovat olleet toimikautenne prioriteetit?

Ne perustuivat erityisjaostojen panokseen. Kyseessä on ollut lukuisia joukko yksinkertaistamisehdotuksia aiheinaan (muun muassa) rakennustuoteasetus, maksuviihdyksidiirektiivi ja menettelyt sidosryhmien kuulemiseksi. Viimeksi mainittu esimerkki on erityisen huomionarvoinen.

ETSK:n jäsen Bernd Dittmann

Ronny Lannoon vuonna 2015 laatiman sidosryhmien kuulemista käsittelevän ETSK:n lausunnon pohjalta ammattiliittojen, kuluttajien ja elinkeinoelämän edustajat valmistelevat ehdotuksia, jotka saivat kaikkien sidosryhmien yksimielisen hyväksynnän ja varapuheenjohtaja Timmermansin täyden tuen. Lausunto velvoittaa komission

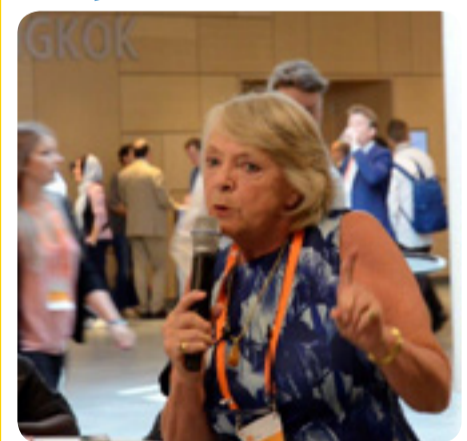

tarkastelemaan uudelleen menetelmiä, joita se soveltaa julkisissa kuulemisissaan. Asiahan on ollut esillä julkisessa keskustelussa jo pitkään.

Mitkä ovat umpeutuneen toimikautenne perusteella näkemyksenne foorumista?

Katson, että osallistumisemme foorumiin on hyvä esimerkki komitean kolmen ryhmän tuloksekkaasta yhteistyöstä. Se kasvattaa lisäksi painoarvoamme jäsenvaltioiden parissa ja tarjoaa todellisen mahdollisuuden vaikuttaa lainsäädännön teostamiseen. On myös syytä huomata, että saamme sen ansiosta tilaisuuden vaikuttaa EU:n toimintalinjojen muokkaamiseen antamalla ainesta komission vuotuisen työohjelmaan. Toisin sanoen foorumi merkitsee ETSK:lle tuntuva lisäarvoa – ja päinvastoin. ●

Jane Morrice ehdottaa EU:n kunniakansalaisuutta Pohjois-Irlannille

ETSK:n jäsen **Jane Morrice** on ehdottanut, että Pohjois-Irlannista tehtäisiin EU:n kunniajäsen, joka silti kuuluisi edelleen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Ehdotus oli vastaus EU:n valtion- ja hallitusten päämiesten pyyntöön esittää "joustavia ja kekseliäitä ratkaisuja" Irlannin ainutlaatuisen tilanteeseen tulevissa brexit-neuvotteluissa.

"EU:n kunniajäsenyys suojaisi Pohjois-Irlannin rauhansuhteita ja mahdollistaisi sen, ettei rajavalvontaa tarvitsi tiukentaa Irlannin tasavallan vastaisella rajalla. Näin voitaisiin pitää kiinni pitkänperjantain sopimuksesta", kirjoittaa Jane Morrice Euronewsin hiljattain julkaisemassa artikkelissa. "Lisäksi se voisi edistää rauhaa maailmanlaajuisesti tekemällä Pohjois-Irlannista ponnahduslautan uudelle EU-johtoiselle globaalille rauhankeskustelulle", katsoo Morrice, joka toimi vuonna 2008 esittelijänä ETSK:n antaessa lausunnon EU:n roolista Pohjois-Irlannin rauhansuhteissa. Lisätietoa ehdotuksesta: <http://bit.ly/2rdmlvN> (dm) ●

Euroopan kohdalla aika on käymässä vähiin

ETSK:n työntekijät-ryhmä

Lausunto, jota ETSK parhaillaan valmistee vastauksena komission valkoiseen kirjaan Euroopan tulevaisuudesta, on erityisen merkittävä työntekijät-ryhmälle. Ryhmän jäsenet haluavat antaa selkeän viestin, että Euroopan on muututtava ja että se ei voi enää sallia eriarvoisuutta.

Tämän toteuttamiseksi Euroopassa on löydettävä jälleen yhteinen tietoisuus päämäärästä, joka on ohjannut unionin perustajia, jotta sen saavutukset ja arvot voidaan säilyttää ja jotta sillä voi olla tulevaisuus.

ETSK katsookin, että yhdentymisen on oltava syvempää ja yhtenäisempää monilla aloilla, energia- ja ilmastopolitiikasta digitaalisiin sisämarkkinoihin ja talous- ja rahaliiton hallinnoinnista yhteiseen teollisuuspolitiikkaan. Työntekijät tarvitsevat kuitenkin välitöntä ylöspäin suuntautuvaa sosiaalista lähentymistä työelämässä ja sosiaalisina tuloksina, enemmän ja laadukkaampia työpaikkoja ja oikeudenmukaista palkkaa.

Työntekijät-ryhmä painottaa tätä silmällä pitäen sosiaalisen ja taloudellisen koheesion merkitystä, sillä sisämarkkinoiden luominen ja yhteisvaluutta ovat luoneet niiden

suhteen odotuksia, jotka eivät ole vielä täytyneet. Tämän vuoksi se kannattaa painokkaasti **sosiaalisen pilarin** käyttöönottoa, jotta sisämarkkinoita voidaan täydentää vahvalla sosiaalisella ulottuvuudella ja jotta voidaan varmistaa, että käynnissä olevan talouden elpymisen edut hyödyttävät koko yhteiskuntaa, myös heikoimmassa asemassa olevia väestöryhmiä. (mg) ●

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030: uusi oikeuksien ja edistyksen horisontti EU:lle

Ryhmän "muut eturyhmät" 22.-23. toukokuuta 2017 Brysselissä järjestämän konferenssin päätelmät

ETSK:n ryhmä "muut eturyhmät"

Kestävän kehityksen käsitteen määrittämisestä on nyt kolmekymmentä vuotta, ja yhteinen tulevaisuutemme on mitä suurimmassa määrin uhattuna. Hetkellä, jolloin muut ovat hylkäämässä sitoumuksiaan, on EU:n välttämätöntä **jatkaa hellittämättä työskentelyään**, kiihdyttää **muutosta** sekä panostaa siihen ja **tunnustaa se omakseen**. On tullut kauaskantoisen toiminnan aika, aika toteuttaa siirtymä osallistavaan, oikeudenmukaiseen, selviytymiskykyiseen, vähähiiliseen, kiertopohjaiseen ja yhteistoiminnalliseen talouteen. On tullut aika osoittaa **poliittista johtajuutta**, pohtia uudelleen kasvumallejamme ja parantaa hyvinvointia. On löydettävä taloudellisen vaurauden ja innovaation, sosiaalisen osallisuuden, **demokraattisen osallistumisen** ja ympäristön kannalta kestävän kehityksen tasapaino globaalilla tasolla. Meillä tulee olla vakaumusta ja rohkeutta puolustaa kestävän kehityksen YK-toimintaohjelman, Agenda 2030:n, eri

ulottuvuuksia, jotka ovat yleismaailmallisia, jakamattomia ja toisiaan lujittavia.

Niinpä on aivan olennaista, että **nojaudumme eurooppalaisiin arvoihimme** ja suojelemme ihmisoikeuksien sekä taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen oikeuksien toteuttamista. Onnistumme **tämän uudenlaisen maailman suunnittelussa ja toteuttamisessa** kuitenkin vain työskentelemällä avoimesti ja kumppaneina mahdollisimman monien, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden

Työnantajat vaativat erityistoimenpiteitä yksityisten investointien helpottamiseksi

ETSK:n työnantajat-ryhmä

Investointeja haittaavien esteiden poistaminen ja yksityisiä investointeja edistävien toimien tehostaminen ovat työnantajien mielestä ratkaisevassa asemassa, jotta onnistuttaisiin houkuttelemaan yksityissektorin investointeja Eurooppaan. Kaikki Maltan tärkeimmät työnantajajärjestöt, Maltan hallitus sekä ETSK:n työnantajat-ryhmä ovat yhteisessä julistuksessa määrittäneet kiireellimmät ongelmat, jotka poliittisten päätöksentekijöiden on ratkaistava helpottaakseen investointeja.

EU:n ja jäsenvaltioiden on politiikoiltaan luotava vakautta ja helpotettava

yritystoiminnan harjoittamista. Sisämarkkinat ovat tärkeä tekijä investointien houkuttelemisessa, mutta joustavuutta ja käytännölläheisyyttä on lisättävä. Julistuksen mukaan yksityisiä ja julkisia investointeja tarvitaan nykyistä enemmän muun muassa teknologian ja innovoinnin alalla.

"Yrityksillä on oltava toiminnan vapaus. Pitkän aikavälin investointien houkuttelemiseksi on huolehdittava lainsäädännön, sääntely-ympäristön sekä poliittisen toimintaympäristön vakaudesta", totesi ETSK:n työnantajat-ryhmän puheenjohtaja **Jacek P. Krawczyk**. "Taloutemme kaipaavat kipeästi liikkumavaraa. Meidän on vastuullisella tavalla vapautettava investointistrategioitamme ja muokattava niitä

Maltan pääministeri Joseph Muscat ja työnantajat-ryhmän puheenjohtaja Jacek Krawczyk allekirjoitustilaisuuden jälkeen

vapaamielise mmiksi", Maltan pääministeri **Joseph Muscat** lisäsi.

Julistus allekirjoitettiin aihetta **Kannus-taako EU yksityisiin investointeihin?** käsittelevän konferenssin aikana, joka järjestettiin 11. toukokuuta 2017 Maltan toimiessa Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana. Konferenssi järjestettiin ETSK:n työnantajat-ryhmän ja Maltan kaikkien työnantajajärjestöjen yhteistyönä. (lj) ●

Toimitus:

Füssl Karin (päätoimittaja)
Daniela Marangoni (dm)

Tämän numeron laatimiseen osallistuivat:

Anna Comi (ac)
Chloé Lahousse (cl)
Daniela Marangoni (dm)
Jonna Pedersen (jp)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leszek Jarosz (lj)
Margarita Gavanias (mg)
Margarida Reis (mre)
Milen Minchev (mm)
Mireia Quingles (mq)
Monika Raide (mra)
Silvia M. Aumair (sma)

Yleinen koordinointi:

Daniela Marangoni (dm)
Katerina Serifi (ks)

Aineistopäivä: 9. kesäkuuta 2017

Osoite:

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea
Jacques Delors -rakennus, Rue Belliard/
Belliardstraat 99, B-1040 Bruxelles/Brussel,
Belgique/België
P. +32 25469476
F. +32 25469764
Sähköposti: eescinfo@eesc.europa.eu
Internet: <http://www.eesc.europa.eu/>

LYHYESTI

ETSK juhlistaa 30-vuotiaasta Erasmus-ohjelmaa, eurooppalaisen identiteetin tärkeää merkkipaalu

Erasmus-vaihto-ohjelmalla on vuodesta 1987 lähtien ollut merkittävä vaikutus yli 9 miljoonan eurooppalaisen elämään. ETSK ja Brysselissä toimiva yliopisto Université Libre de Bruxelles järjestivät ohjelman 30-vuotistjuhlan kunniaksi tapahtuman, jonka yhteydessä hyväksyttiin myös lausunto Erasmus+-ohjelman väliarvioinnista.

Vaikka Erasmus-ohjelman merkitys merkkipaaluena eurooppalaisen identiteetin rakentamisessa tunnustettiin, sekä kansalaisyhteiskunnan edustajat että opiskelijat

kehottivat suuntaamaan enemmän varoja ja luomaan lisää mahdollisuuksia heikoimmassa asemassa oleville ja korostivat tarvetta parantaa kansalaisyhteiskunnan osallistumista ohjelman hallinnointiin sekä monialaista yhteistyötä.

"Erasmus on suurenmoinen eurooppalaisen saavutus, josta on hyötävä nuorille. Se on ulotettava koskemaan myös keskiasteen oppilaita ja työntekijöitä, etenkin nuoria oppisopimustyöntekijöitä", ETSK:n puheenjohtaja **Georges Dassis** totesi. (mq) ●

ETSK:n varapuheenjohtaja Gonçalo Lobo Xavier Eurovision for Startups -tapahtumassa

ETSK:n varapuheenjohtaja **Gonçalo Lobo Xavier** osallistui 7. kesäkuuta **StartUp Europe Awards** -palkintoseremoniaan Euroopan parlamentissa, missä hän luovutti kaksi jaettavaa olleista kymmenestä palkinnosta. Aloitteessa, jota kutsutaan myös "startup-yritysten euroviisuksi" ("Eurovision for startups"), annettiin tunnustusta vuoden 2016 ansioituneimmille startup-yrityksille kaikkialta Euroopasta sarjoissa "luova", "energia", "fintech", "viherää", "terveys", "TVT", "älykkäät kaupungit", "sosiaalinen", "matkailu" ja "vesi" (*Creative, Energy, Fintech, Green, Health, ICTs, Smart Cities, Social, Tourism & Water*). Euroopan parlamentin puhemies Antonio Tajani, joka on aloitteen tarkomaksu edistäjä, isännöi seremoniaa. Tutkimuksesta, tieteestä ja innovoinnista vastaava komission jäsen Carlos Moedas puhui palkittaville ja luovutti

palkintoja. Palkinnonsaajat olivat Robocamp (PL), Tespack (FI), INZMO (ET), Windcity (IT), NeuronGuard (IT), VyzVoice (LU), CityCrop (EL), TempBuddy (IE), Waynabox (ES) ja APSU (ES).

Kyse oli laatuaan ensimmäisestä palkintovuodesta. Euroopan komissio tekee tunnetuksi tätä palkintoa, jota Finnova Foundation -säätiö hallinnoi yhteistyössä Startup Europe -aloitteen kanssa. Tarkoituksena on löytää kannustavia esimerkitapauksia, jotka ovat omiaan viemään yrittäjyyskehitystä eteenpäin Euroopassa. Aivan kuten ETSK:n työssä on paljolti asian laita, tällöin pyritään kartoittamaan kestäväpohjaisia kasvumalleja ja investointistrategioita, joilla luodaan työpaikkoja ja muutetaan EU resurssitehokkaaksi ja kilpailukykyiseksi taloudeksi. (mre) ●

ETSK:n varapuheenjohtaja Gonçalo Lobo Xavier ja komissaari Cecilia Malmström toivottivat turvallista matkaa EU:n viidennen Green Bikers -pyörävaelluksen osallistujille

Komissaari Cecilia Malmström ja ETSK:n varapuheenjohtaja Gonçalo Lobo Xavier EU:n Green Bikers -pyörävaelluksen osallistujien kanssa Berlaymont-rakennuksen ulkopuolella

ETSK:n varapuheenjohtaja Gonçalo Lobo Xavier ja kaupasta vastaava Euroopan komission jäsen Cecilia Malmström osallistuivat 31. toukokuuta jokavuotiseen EU Green Bikers -pyörävaelluksen pyöräilemällä sen ensimmäisen kilometrin osallistujien mukana. Matkan määränään on tänä vuonna Essen Saksassa.

He pyöräilivät Berlaymont-rakennukselta kahdeksan osallistujan kanssa Cinquantenaire-puiston riemukaarelle, missä he toivottivat onnea viidennelle vuotuiselle pyörävaellukselle kohti Euroopan vihreää pääkaupunkia. Ryhmä käy EU:n kaupungeissa, jotka toteuttavat esimerkiksi vihreän infrastruktuurin kaltaisia erityishankkeita ympäristöhaasteiden ratkaisemiseksi, osoittaakseen, että

kyse on yhdestä EU:n pääpainopisteestä. He tekevät tunnetuksi näiden kaupunkien työtä matkustamalla niihin kaikkein kestäväpohjaisimmalla ja ympäristöystävällisimmällä liikennemuodolla, polkupyörällä.

Tämänkertaisella EU Green Bikers -vaelluksella tavoitteena on saapua Esseniin viimeistään 2. kesäkuuta, ja tarkoituksena on palata Brysseliin 4. kesäkuuta. Matkan pituus on yhteensä lähes 600 km. Tänä vuonna EU Green Bikers -vaelluksen pyöräilijät edustavat seitsemää kansalaisuutta. Heistä 5 on miehiä ja 3 naisia. Aiemmillä matkoillaan he ovat käyneet Nantesissa (2013), Kööpenhaminassa (2014), Bristolissa (2015) ja Ljubljanassa (2016). (mm) ●

ETSK info 23 kielellä: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eesc-info>

ETSK-info ilmestyy yhdeksän kertaa vuodessa ETSK:n täysistuntojen yhteydessä.

ETSK-infon englannin-, ranskan- ja saksankieliset painetut numerot ovat saatavissa veloitusetta Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lehdistöyksiköstä.

ETSK-info on lisäksi saatavilla 23 kielellä PDF-muodossa ETSK:n internetsivustossa osoitteessa <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eesc-info>.

ETSK-info ei sisällä virallisia selontekoja. Ne julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä tai muissa komitean julkaisuissa.

Jäljentäminen on sallittua, kunhan ETSK-info mainitaan lähteenä ja toimitukseen lähetetään kopio julkaisusta, jossa jäljennöstä on käytetty.

Painosmäärä: 6 500 kappaletta

Seuraava numero ilmestyy syyskuussa 2017.

PAINETAAN 100-PROSENTTISESTI KIERRÄTETYLLE PAPERILLE.

Heinäkuu 2017 / 7

Julkaisutoimisto